

ازدواج به سبک فامیلی

علاقه‌ای به هم داشته باشند یا نه، خیلی هم مهم نیست. الان که دیگر نمی‌شود حرفی زد، هر حرفی بوده، سال‌ها پیش زده شده و بزرگ‌ترها هم موافقت‌شان را اعلام کرده‌اند.

در ازدواج خویشاوندی، مشاوره ژنتیک را فراموش نکنید

ازدواج به سبک فامیلی

علاقه‌ای به هم داشته باشند یا نه، خیلی هم مهم نیست. الان که دیگر نمی‌شود حرفی زد، هر حرفی بوده، سال‌ها پیش زده شده و بزرگ‌ترها هم موافقت‌شان را اعلام کرده‌اند.

اصلاً چه کسی بهتر از فامیل؛ هم دیده و شناخته‌اند و هم با روحیات هم آشنا ترند. این بهانه‌گیری‌ها و مخالفت‌ها هم به چشم برهم زدنی می‌گذرد و از یادشان می‌رود. جوانند و نمی‌دانند عشقی که بعد از ازدواج ایجاد می‌شود، ماندنی‌تر از عشق‌های قبل از ازدواج است. این حرف‌ها برای خیلی‌ها آشناست. همان کسانی که به اجبار پای سفره عقد نشسته‌اند و با اقوام‌شان وصلت کرده‌اند. البته در این گروه، تعداد زیادی هم هستند که با میل و رضایت خودشان این گونه ازدواج می‌کنند و مشکلی در این کار نمی‌بینند.

خانم راسخی که حدود هفت سال قبل با پسر عمه‌اش ازدواج کرده، در همین گروه قرار می‌گیرد و می‌گوید خودش می‌خواست با پسر عمه‌اش ازدواج کند و هیچ اجباری در کار نبوده است. خواهرهایش هم همین‌طور ازدواج کرده‌اند و او فکر می‌کند دلیل این که آنها امروز خوشبخت هستند و کارشان به جدایی نکشیده، همین ازدواج فامیلی و شناخت کامل قبل از ازدواج بوده است.

او از این وضع راضی است، اما سمیه بیست و چهار ساله که در همین شرایط قرار گرفته و بارها ناراضی‌اش را اعلام کرده، می‌گوید: پدر من از سال‌ها قبل همه چیز را مطابق میل و نظر خودش آماده کرده و عقیده دارد من فقط و فقط باید با پسر عمویم ازدواج کنم. سمیه زیر بار این حرف‌ها نمی‌رود و می‌گوید تصمیم گرفته هرگز ازدواج نکند، چون از عواقب این کار مطلع است و می‌ترسد.

چرا متخصصان نگرانند

بچه‌های معلول یا کودکانی که با مشکلات جسمی و ذهنی روبه‌رو هستند، لزوماً در خانواده‌هایی که زن و شوهر با یکدیگر نسبت خانوادگی دارند، متولد نمی‌شوند و ممکن است پدر و مادر این بچه‌ها هیچ نسبتی هم با یکدیگر نداشته باشند. پس علت این همه نگرانی و حتی مخالفت با این نوع ازدواج‌ها چیست؟

دکتر محمدتقی اکبری، متخصص ژنتیک پزشکی در گفت‌وگو با جام جم به این سوال چنین پاسخ می‌دهد: مساله اصلی در ازدواج‌های خویشاوندی این است که ژن‌های مغلوب با احتمال بیشتری می‌تواند در فرزند آن زوج جمع شده و موجب بروز بیماری‌های مختلف ژنتیک شود.

برای این که موضوع روشن‌تر شود، دکتر اکبری توضیح می‌دهد: ما دو نوع ژن داریم؛ ژن‌های غالب و ژن‌های مغلوب. ژن‌های غالب در واقع ژن‌هایی است که اگر معیوب باشد با یک نسخه از آن هم، فرد بیمار خواهد شد، اما در مورد ژن‌های مغلوب باید دو نسخه عیب داشته باشد تا بیماری رخ دهد. به عبارت دیگر، این ژن‌ها باید از پدر و مادر به ارث برسد و هر دو با هم، در فرد گیرنده ژن‌ها می‌تواند موجب بروز بیماری شود.

پس در ازدواج‌های خویشاوندی طبیعی است که زن و مرد ژن‌های مشابهی داشته باشند و برخی خصوصیات ژنتیک میان آنها مشترک باشد. در این میان، بیماری‌هایی هم می‌تواند به صورت نهفته وجود داشته باشد که احتمال ابتلای فرزندان‌شان را افزایش می‌دهد.

این متخصص ژنتیک پزشکی می‌افزاید: تالاسمی یکی از این بیماری‌هاست که در آن ژن مغلوب در والدین وجود دارد و هیچ عارضه‌ای هم برای‌شان ایجاد نمی‌کند ولی آنها ناقل این ژن معیوب می‌شوند. در صورتی که هر دو ژن به ارث برسد فرد گیرنده مبتلا خواهد شد. بنابراین مشخص می‌شود احتمال ابتلا به این مشکلات در مواقعی که زن و شوهر خویشاوند یکدیگر

هستند، نسبت به سایر موارد بیشتر خواهد بود.

ازدواج هایی که بر جامعه تاثیر می گذارد

ازدواج های خویشاوندی در کشورها و جوامع مختلفی مرسوم است و خیلی ها براساس سنت و فرهنگ شان به این ازدواج ها روی می آورند. البته بسیاری از این خانواده ها هم فرزندان سالم و بدون مشکل دارند، اما به گفته دکتر اکبری، یک یا دو خانواده ملاک نیست و باید به این نکته توجه داشته باشیم که ازدواج های خویشاوندی در کل می تواند بار ژنتیک را در جامعه افزایش دهد. این عضو هیات علمی دانشگاه تربیت مدرس خاطرنشان می سازد: بیماری های متابولیک از جمله مشکلاتی است که در اثر ازدواج های فامیلی می تواند رخ دهد. این موارد شامل بیماری هایی می شود که طی آن آنزیم هایی که مربوط به شکستن قندها در بدن یا متابولیزه کردن چربی ها است، دچار مشکل می شود. این اختلالات نیز می تواند معلولیت هایی را ایجاد و فرد را دچار عقب ماندگی ذهنی کرده یا باعث بروز اختلالات اسکلتی و مشکلاتی در ساختمان بدن شود.

وی ادامه می دهد: البته باید به این موضوع هم توجه داشته باشیم که در گذشته، امکان درمان این بیماری ها وجود نداشته و امروزه هم درمانشان هزینه های بسیار هنگفتی دارد که مسلماً فشار زیادی را به خانواده ها و جوامع وارد خواهد کرد. بنابراین بهترین شیوه در مواجهه با این بیماری ها، پیشگیری از بروز آنهاست و با توجه به این که سه چهارم این بچه ها سالم خواهند بود، خوب است به کمک تشخیص های قبل از تولد، فرزندان سالم را مشخص کرده و برای یک چهارمی که مشکل دارند نیز از سقط درمانی کمک گرفت.

ازدواج خویشاوندی هم عیب دارد و هم حسن

خیلی ها ازدواج خویشاوندی را عاملی برای خوشبختی و موفقیت در زندگی مشترک می دانند. این افراد معمولاً باور دارند شناخت صحیحی که از معاشرت های خانوادگی به دست می آید، خوشبختی دختر و پسر جوان را تضمین می کند. البته عده ای هم هستند که ازدواج فامیلی را تنها عامل خوشبختی می دانند و از نظر آنها ازدواج هایی که از این قانون پیروی نمی کند، محکوم به طلاق و جدایی است. در حالی که به گفته دکتر محمدرضا فرنقی زاد، ازدواج های فامیلی معایب و محاسن مخصوص خودش را دارد.

این مشاور خانواده و مدرس دانشگاه در این باره به جام جم می گوید: یکی از ویژگی های مثبت ازدواج های خویشاوندی شناخت بهتری است که زن و مرد نسبت به یکدیگر به دست می آورند. از طرف دیگر، در این ازدواج ها به طور معمول، خانواده ها از نظر سطح فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی با یکدیگر تناسب دارند که این مورد هم می تواند عاملی باشد برای تفاهم بیشتر.

با این حال، ازدواج های فامیلی معایبی هم دارد که به گفته دکتر فرنقی زاد یکی از آنها این است که عروس یا داماد خانواده همچنان ممکن است از نظر بزرگ ترها، کودکی باشد که سال ها همراه آنها زندگی کرده و بزرگ شده است. به این معنی که آنها احساس می کنند این عروس یا داماد از خودشان است و به همین دلیل هم نحوه برخوردشان ممکن است، نسبت به عروس و دامادهای دیگر متفاوت باشد. همین تفاوت ها و مقایسه کردن ها هم در آینده می تواند روابط زن و شوهر را با مشکل مواجه کند.

در این ازدواج ها اگر زن و شوهر دچار مشکل و اختلاف نظری هم بشوند، متأسفانه این مشکلات می تواند دیگر اعضای فامیل را هم درگیر کند. این مشاور خانواده با اشاره به این مطلب، یادآور می شود: به عنوان مثال، زمانی که زن و شوهر با یکدیگر مشکلی پیدا می کنند، ممکن است پدر و مادرهایشان که خواهر و برادر یکدیگرند نیز درگیر شوند و رابطه آنها هم تغییر کند. همچنین به این دلیل که معمولاً در فضاهای داخل خانواده، ارتباطات هم بیشتر است، چنین مشکلاتی می تواند به شکلی گسترده تر نمایان شود.

بنابراین آن طور که دکتر فرنقی زاد می گوید: نمی توان گفت در ازدواج های خویشاوندی، احتمال بروز مشکلات رفتاری و اختلاف های میان زن و شوهر لزوماً کمتر است. آنچه در این زمینه حائز اهمیت خواهد بود، توانایی و قدرت مدیریت روابط در زندگی است.

مشاوره ژنتیک برای همه زوج ها

می گویند فقط کسانی که تصمیم دارند با یکی از بستگان شان ازدواج کنند، باید مشاوره ژنتیک انجام دهند. دکتر اکبری، اما این طرز فکر را صحیح نمی داند و تاکید می کند: زوج ها حتماً باید مشاوره ژنتیک را جدی بگیرند و حتی کسانی که خویشاوند

نیستند نیز این موضوع را در نظر داشته باشند.

وی می افزاید: باید بر این نکته تاکید کنیم که ازدواج فامیلی ریسک تولد فرزندان مبتلا به بیماری های ژنتیک را افزایش می دهد ولی این موضوع نیز در مورد هر فرد و هر خانواده و هر زوجی مصداق ندارد. به این معنی که حتما باید چنین ژن های مغلوبی در خانواده وجود داشته باشد تا بتواند باعث بروز بیماری شود.

در نهایت توصیه می شود تا حد امکان چنین ازدواج هایی صورت نگیرد و اگر به هر دلیلی زن و مردی با نسبت خانوادگی می خواستند با یکدیگر ازدواج کنند حتما مشاوره ژنتیک انجام دهند. با مشاوره ژنتیک و مشخص کردن ژن های خطرناک مغلوبی که در خانواده وجود دارد می توان راهنمایی های لازم را در اختیار زوج ها قرار داد و تشخیص های قبل از تولد را به آنها ارائه کرد.

نیلوفر اسعدی بیگی / جام جم